

יוצא לאור לפרשת לך לך ה'תשפ"ו
(מספר 3)

ממש.

... על פי המדובר לעיל, שבדורנו זה במיוחד (הדור האחרון בגלות
והדור הראשון של הגאולה) ישנה הדגשה יתירה על העבודה ד"לך לך
מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", וקנין כל עשר הארצות – הרי מובן,
שהדבר צריך להשתקף לכל לראש בעבודה מעין זה של יהודי, על ידי
שהוא מוסיף בלימוד התורה, לא רק לפי ג' המוחין שלו השייכים
למדות, אלא גם ג' מוחין בעצם. שזהו במיוחד – על ידי הוספה בלימוד
פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין²), כולל
בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

לעילוי נשמת

מרת חנה רבקה בת הרה"ח ר' אהרן ע"ה (תומרקין)

גורעוויטש

נפטרה ביום י"א מ"ח ה'תשס"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י יו"ח שיחיו

הי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בעניני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושתים לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות בכל
שנת הצדי"ק לכ"ק אדמו"ר שליט"א

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

מו.

כמדובר כמ"פ, אַז ס'איז שוין "כלו כל הקצין"¹, און כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מודיע געווען אַז מ'האָט שוין תשובה געטאָן, און מ'האָט שוין אויך "צוגעפּוצט די קנעפּ", און לויט אַלע סימנים איז דורנו דער דור האחרון פון גלות ובמילא דער דור הראשון פון גאולה. ועפ"ז איז מובן, אַז ס'איז אַן ענין שהזמן גרמא – אַז מ'זאָל זיך גרייטן בפועל צו "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", תיכף ומיד ממש.

. . . ע"פ המדובר לעיל, אַז בדורנו זה במיוחד (דער דור האחרון אין גלות און דור הראשון פון גאולה) שטייט בהדגשה יתירה די עבודה פון "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", וקנין כל העשר ארצות – איז פאַרשטאַנדיק, אַז דאָס דאַרף זיך לכל לראש אַפּשפּיגלען אין דער עבודה מעין זה פון אידן, דורך דעם וואָס ער איז מוסיף אין לימוד התורה, ניט נאָר לויט זיינע ג' מוחין השייכים למדות, נאָר אויך ג' מוחין בעצם. וואָס דאָס איז במיוחד – דורך מוסיף זיין אין לימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין²), כולל – בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

(משיחות ש"פ לך לך, י"א מרחשון תשנ"ב)

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ראה גם שיחת ח' חשון שנה זו.

כמדובר כמ"פ שכבר "כלו כל הקצין"¹, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הודיע שכבר עשו תשובה, וגם את "הכפתורים כבר ציחצחו", ולפי כל הסימנים הרי שדורנו הוא הדור האחרון לגלות ובמילא הדור הראשון לגאולה. עפ"ז מובן שזהו ענין שהזמן גרמא – לערוך כבר את ההכנות בפועל ל"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", תיכף ומיד

א. העבודה ד"לך לך" - השלמת כיבוש הארץ והכנה למתן תורה

דלעתיד לבו 3
ההוראה מעבודת האבות בפ' לך, הכנה למתן תורה והכנה לכניסה לארץ - בעבודת כל יום (גם לאחר מ"ת והכניסה לארץ), ובמיוחד בעבודת דורנו בהכנה לגאולה

הוספה / בשורת הגאולה

ב. בעת ביקור הרה"ג מרדכי אליהו שליט"א,

ליל ב' פ' לך לך, ו' מרחשון ה'תשנ"ב 18
הרבנים צריכים לפרסם הפס"ד ש"כלו כל הקצין", ובנוגע לתשובה - כבר עשו תשובה, וכבר השלימו כל עניני העבודה, ואין הדבר תלוי אלא בביאת משיח עצמו; כל מה שצריך זה שיבוא משיח בפועל ממש; הגאולה עומדת כבר על סף הפתח, ומחכה לכל אחד ואחת מישראל שיפתח את הדלת ויסחוב את הגאולה לתוך החדר

ג. משיחות ש"פ לך לך, י"א מרחשון ה'תשנ"ב 19

"כלו כל הקצין", וכבר עשו תשובה, וכבר "צחצחו הכפתורים"; ענין שהזמן גרמא להכין עצמנו בפועל ל"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך"; הוספה בלימוד התורה ובמיוחד פנימיות התורה, כולל בעניני הגאולה ומשיח

Reprinted with permission of:

"Vaad L'Hafotzas Sichos"

by:

Moshiach Awareness Center,

a Project of:

Enlightenment For The Blind, Inc.

602 North Orange Drive.

Los Angeles, CA 90036

Tel.: (323) 934-7095

Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>

e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,

Executive Director

Printed in the U.S.A.

הוספה

בשורת הגאולה

מה.

יש לעורר עוה"פ (כפי שאמרתי כמ"פ) שהרבנים צריכים לפרסם הפסק-דין ש"כלו כל הקיצין"¹, ובנוגע לתשובה (כהמשך דברי הגמרא "ואין הדבר תלוי אלא בתשובה") – כבר עשו תשובה (כפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר כמ"פ שכבר עשו תשובה, וכבר השלימו כל עניני העבודה), ועתה נשאר רק הענין דגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש.

... אין מה לחכות יותר, כיון שכבר סיימו כל עניני העבודה, וכבר עשו תשובה, ואין הדבר תלוי אלא בביאת משיח עצמו. – "אין הדבר תלוי אלא בתשובה" הי' לפני משך זמן, אבל עכשיו (לאחרי שכבר עשו תשובה) אין הדבר תלוי אלא בביאת משיח עצמו. כל מה שצריך זה שיבוא משיח בפועל ממש, "מראה באצבעו ואומר זה"², זה משיח צדקנו,

... והעיקר – שיהי' כן בפועל ממש, באופן ש"מראה באצבעו ואומר זה", ותיכף ומיד ממש, כפי שהנני חוזר ומדגיש כמ"פ שלא זו בלבד שסוף הגאולה לבוא, אלא שהגאולה עומדת כבר על סף הפתח, ומחכה לכל אחד ואחת מישראל שיפתח את הדלת ויסחוב את הגאולה לתוך החדר!!

(בעת ביקור הרה"ג מרדכי אליהו שליט"א, ו' חשוון תשנ"ב)

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.

לקוטי

שיחות

לך לך ב

העבודה ד"לך לך" – השלמת כיבוש הארץ והכנה למ"ת דלע"ל

א. פרשת לך לך היא פרשה כללית ועיקרית: בפרשה זו מתחילה תקופתו של אברהם אבינו – היהודי הראשון. ראשיתה, בציווי הראשון של הקב"ה לאברהם: "ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"¹, לאחר מכן, בהמשך הפרשה², בדבר הליכתו ונסיעתו של אברהם בארץ ישראל, וכן, הבטחתו של הקב"ה לתת לאברהם ולבניו את ארץ-ישראל – "לזרעך את הארץ הזאת"³, "לך אתננה ולזרעך עד עולם"⁴, וכן – בברית בין הבתרים – "ביום ההוא כרת ה' את אברהם ברית לאמר לזרעך נתתי את הארץ הזאת גו"⁵.

ב. ידוע שעם אברהם אבינו החלה התקופה של "שני אלפים תורה"⁶. אברהם התחיל את ההכנה למתן תורה. יתירה מכך, החל ממנו התחיל (היחוד במתן תורה (כמ"ש בכתבי האריז"ל)).

ובמיוחד – החלה התקופה מציווי של ה' לאברהם אבינו "לך לך מארצך גו" אל הארץ אשר אראך" (שלכן גם לא מתוארים בתורה (אלא פרטים מעטים בלבד) ממעשיו של אברהם אבינו בטרם בואו לארץ ישראל, ועיקר תיאור מעשיו מתחיל בציווי "לך לך מארצך גו"⁷, וכפי שבא לארץ ישראל (שאו הי' כבר בן ע"ה שנים⁸), כמבואר בארוכה בדרושי חסידות⁹).

עד לסיום הפרשה – בה מסופר אודות הציווי של מצות מילה, וקיומה של מצוה זו ע"י אברהם אבינו, אשר באמצעותה נכרתת ברית בין בני ישראל ובין הקב"ה – "וזאת בריתי גו" ביני וביניכם ובין זרעך אחריך"⁶, "בריתי בבשרכם לברית עולם"⁷.

משיחות ש"פ לך לך, י"א מרחשוון ה'תשנ"ב.
נדפס בסה"ש תשנ"ב ח"א ע' 70 ואילך. תרגום מאידית.

- (1) ריש פרשתנו (יב, א).
- (2) שם, ד ואילך.
- (3) שם, ז.
- (4) שם יג, טו.
- (5) שם טו, יח.
- (6) שם יז, יו"ד.
- (7) שם, יג.

- (8) ע"ז ט, א.
- (9) ראה לקוטי תורה להאריז"ל ריש פרשתנו. הובא ונת' באוה"ת חיי שרה קכו, א ואילך.
- (10) פרשתנו יב, ד.
- (11) ראה תו"א פרשתנו יא, סע"ג. תו"ח שם פג, סע"ד ואילך. אוה"ת שם (כרך ו) תתרה, ב ואילך. לקו"ש חט"ו ע' 83 ואילך. ספר השיחות תשנ"ג ח"א ע' 97 ואילך. ספר הערכים-חב"ד ערך אברהם ס"ד (ע' עא ואילך). וש"נ.

ויש להבין:

כל ענין בתורה - מלשון הוראה¹² - הוא הוראה נצחית בכל זמן ובכל מקום בעבודתם של בני. מה היא אם כן ההוראה לבני אחרי מתן תורה מלך לך מארצך גו" - שהי' אירוע חד פעמי אשר היווה הכנה בלבד למתן תורה; ולכאורה "מאי דהוה הוה"¹³? איננו מספיק הביאור, שזהו כדי לידע, שעבודת אברהם ד"לך לך" היא הכנה ונתינת כח לעבודה שלאחר מתן תורה - משום שאין כאן הוראה בפועל בעבודת בני ישראל לאחר מתן תורה¹⁴.

יתר על כן: בכל שנה, מדי קריאת הפרשה בתורה, יש לחיות עימה מחדש¹⁵ (במכ"ש מכך ש"בכל יום יהיו בעיניך חדשים"¹⁶, עאכ"כ שכך הוא בזמן המיוחד בשנה שבו קוראים את הפרשה כולה בתורה, וברבים, בתוספת ברכות לפני ולאחרי) - כיון שאז שבים ומתעוררים הענינים המדוברים בפרשה - בדוגמת התרחשותם בפעם הראשונה¹⁷. ואדרבה: עוד בהוספה ביתר

12 ראה רד"ק לתהלים יט, ת. ס' השרשים שלו ערך ירה. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). וראה נח"ג נג, ב.

13 ע"ד יומא ה, ב. ועוד.

14 ראה עד"ז לקו"ש חט"ו ע' 76.

15 ראה שיחת כ"ק אדנ"ע דמוצש"ק לך לך תרנ"א (ספר השיחות תש"ב ע' 29 ואילך. הועתק בקיצור ב"היום יום" ב חשוון). ושם הוא בנוגע ל'9' לך לך.

16 פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא

כו, טז.

17 וע"ד הפירוש הידוע ב"הימים האלה נזכרים ונעשים" (אסתר ט, כח), שבכל שנה כשנזכרים ימים אלו נעשים ונמשכים אותן

שאת וביתר עוז (ע"פ הכלל שמעלין בקודש¹⁸).

עפ"ז נמצא, שמדי שנה, בשבת פרשת לך לך, שב ומתעורר הענין של "לך לך גו" כהכנה והתחלה למתן תורה, ובהוספה (בהכנה) לגבי כל (ההוספות ב)שנים שלפני זה.

ודרוש ביאור: מהי משמעות הדבר (ההכנה למתן תורה), אלינו עתה - בעמדנו כבר לאחר מתן תורה. ולא רק לאחר ההכנה וההתחלה של מתן תורה, אלא, לאחר גמר ושלמות מתן תורה?

יתירה מ זאת: הענין של מתן תורה קיים הרי בכל יום ויום - "נותן התורה"¹⁹ לשון הוה²⁰, וכמאחז"ל, "בכל יום יהיו בעיניך (כחדשים)²¹, ועוד יותר) חדשים"¹⁶. ובהתאם לציווי שהוזכר לעיל - "מעלין בקודש", מובן שבכל יום צריך החידוש להיות בדרגא נעלית יותר מכפי שהי' קודם לכן. אם-כן, לאחר כל העליות היום-יומיות בענין של מתן תורה, ובנוסף לכך באופן

המשכות שנמשכו בפעם הראשונה (וראה רמ"ז בס' תיקון שובב"ם. הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט. ולהעיר ממשנה ספ"ג דגיטין. שו"ת הר"י אירגס (בסו"ס מבוא פתחים) ס"ה בארוכה). ויש לומר, שכן הוא עוד יותר בזמן קריאת הפרשה בתורה, ובפרט ע"פ מאחז"ל (ראה תדא"ר פי"ח. יל"ש איכה רמז תתרלד) דכל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ועי"ז מתחדש הענין גם בפועל, שהרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא" (נח"א קלד, סע"א. ח"ב קסא, ריש ע"ב. ח"ג קעח, א).

18 ברכות כח, א. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ג ע' 250 בהערה.

19 נוסח ברכת התורה.

20 של"ה כה, א. לקו"ת תוריע כג, א. מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' קעה. וש"נ.

21 ספרי ופרש"י ואתחנן ו, ו.

בכל חלקי העולם - דומם צומח חי - מתגלה כח הפועל בנפעל, עד ש"אבן מקיר תזעק"¹¹³, ועד"ז תאנה¹¹⁴ (צומח), ועד"ז חי, ועאכ"כ מדבר - "וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו"¹¹⁵, שכל העולם יהי' דירה לו יתברך בתחתונים,

ומ"לך לך" באים מיד לפ' "וירא אליו ה'", ושלמותה בגאולה האמיתית והשלמה - "והיו עיניך רואות את מוריד"¹¹⁷, נשמות בגופים בתכלית הבריאות והשלמות,

ועוד והוא העיקר - תיכף ומיד ממש.

113 חבקוק ב, יא. וראה תענית יא, א. חגיגה טז, א.
114 ראה מדרש תהלים עג בסופו. יל"ש ירמ" רמז שטו בסופו.
115 נוסח תפלת ר"ה.

116 ראה פרדס שער טז פ"א.

117 ישע"י ל, כ.

שזה צריך להיות באופן של הליכה אמיתית, באופן של חידוש אמיתי.

כלומר, נוסף על המובן ופשוט, שעליו תמיד להוסיף במספר ובכמות התלמידים, ולא להסתפק בכל מה שעשה עד עתה, אפילו אם כבר העמיד תלמידים הרבה - הרי כל זמן שיש לו את האפשרות להגיע לעוד יהודי ועוד יהודי, עד לכל החוגים בישראל, שישתתפו בשיעור תורה - עליו לעשות זאת, כפשוטו, ומאי קמ"ל,

ובפרט שתמיד נוספים עוד בריי מצוה ובנות מצוה חדשים, שאפשר להשפיע עליהם שישתתפו בשיעור תורה;

ועד"ו בנוגע להוסיף באיכות הלימוד, ביותר הבנה והשגה ויותר עומק, ועד לימוד בדרך חדשה, ולפעול שהתלמיד יהי "תלמיד ותיק" לחידוש בתורה¹⁰⁹ - הרי גם זה לא חידוש, שהרי על כל אחד מוטל החיוב ד"לאפשא לה" כנ"ל;

הליכה אמיתית - היא כאשר החידוש של התלמיד הוא מכוחותיו הנעלמים, כוחות שעד רגע זה לא ידע שהם קיימים בו!

וכמובן, שאבן הבוחן בכל ענינים אלו - הוא לא הוא עצמו (שכן בגלל הטירדה בעוד מצוה, או בגלל אהבת עצמו, עלול לעשות טעות בחשבון), אלא דוקא משהו אחר שאינו נוגע בדבר.

ובכל זה - נוספת הדגשה מיוחדת בדורנו זה:

(109) ראה מגילה י"ט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ועוד.

על פי המדובר לעיל, שבדורנו זה במיוחד (הדור האחרון בגלות והדור הראשון של הגאולה) ישנה הדגשה יתירה על העבודה ד"לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך", וקנין כל עשר הארצות - הרי מובן, שהדבר צריך להשתקף לכל לראש בעבודה מעין זה של יהודי, על ידי שהוא מוסיף בלימוד התורה, לא רק לפי ג' המוחין שלו השייכים למדות, אלא גם ג' מוחין בעצם. שזה במיוחד - על ידי הוספה בלימוד פנימיות התורה (כולל בביאור ענינים אלו דעבודת המוחין¹¹⁰), כולל בעניני הגאולה ומשיח צדקנו.

טו. ויהי רצון, שעל ידי הוספה בעבודה ד"לך לך גו' - יקויים תיכף ומיד בפשטות הענין ד"לך לך מארצך גו'", "קבץ נדחנו מארבע כנפות הארץ"¹¹¹, והולכים כולם "אל הארץ אשר אראך", "לארכה ולרחבה", כולל - בארץ קיני קניזי וקדמוני (אותה מקבלים בדרכי שלום מאומות העולם, כנ"ל),

וביחד עם זה - יש לנו את השלימות של כל עשר כוחות הנפש - ו' המדות וג' המוחין, ויחד עם זה וגם זה עיקר - עם הגילוי דתורה חדשה מאתי תצא,

עד באופן שזה מתפשט בכל העולם כולו, "מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים",

וגם באומות העולם - "לא יהי עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד"¹¹², "והיתה לה' המלוכה", ועד"ו

(110) ראה גם שיחת ח' חשון שנה זו (תשנ"ב).

(111) נוסח ברכת החודש.

(112) רמב"ם בסיום וחזרתם ספרו.

מיוחד - מדי שנה בשנה (כאשר קוראים בענין זה בתורה בפרשת יתרו ובפרשת ואתחנן, ועאכו"כ ב"זמן מתן תורתנו") - עליות אחר עליות במשך ריבוי הכי גדול של ימים, שנים ודורות - מהו אפוא ענינו של "לך לך", כהכנה למתן תורה?

אי אפשר לומר, שהעבודה של "לך לך" כהכנה למתן תורה, מיועדת רק עבור אותם אלה שחסרה אצלם העבודה הקשורה במתן תורה - משום שגילויים ופעולתם של עשרת הדברות במתן תורה (בפעם הראשונה, ועד"ו מובן בכל שנה ושנה) לא (היו) תלויים בדרגת עבודתם של בני; הגילוי שבמתן תורה מצד עצמו פעל בכל העולם כולו ("צפור לא צוות, עוף לא פרח כו"¹²²), ועאכו"כ בכל יהודי, עד אשר על כל דיבור ודיבור "פרחה²³ נשמתו"²⁴, דבר המעיד על כך שהגיעו עד לשלימות העבודה כנשמה בגוף (אשר לכן "פרחה נשמתו"²⁵).

ג. ויש לומר נקודת הביאור בזה, שהיא הנותנת: כיון שמתן תורה קיים בכל יום ובכל שנה, באופן נעלה יותר, עד ל"חדשים" ממש לגבי "מתן תורה" שקדם אליו [וכפי שזה מודגש במיוחד בענין של "לך לך" (ההכנה למתן תורה) שצריכה להיות הליכה אמיתית, היינו שלא בערך למצבו הקודם, כדלקמן] - לפיכך צריכה אכן להיות העבודה של

ג. ויש לומר נקודת הביאור בזה, שהיא הנותנת: כיון שמתן תורה קיים בכל יום ובכל שנה, באופן נעלה יותר, עד ל"חדשים" ממש לגבי "מתן תורה" שקדם אליו [וכפי שזה מודגש במיוחד בענין של "לך לך" (ההכנה למתן תורה) שצריכה להיות הליכה אמיתית, היינו שלא בערך למצבו הקודם, כדלקמן] - לפיכך צריכה אכן להיות העבודה של

ג. ויש לומר נקודת הביאור בזה, שהיא הנותנת: כיון שמתן תורה קיים בכל יום ובכל שנה, באופן נעלה יותר, עד ל"חדשים" ממש לגבי "מתן תורה" שקדם אליו [וכפי שזה מודגש במיוחד בענין של "לך לך" (ההכנה למתן תורה) שצריכה להיות הליכה אמיתית, היינו שלא בערך למצבו הקודם, כדלקמן] - לפיכך צריכה אכן להיות העבודה של

ג. ויש לומר נקודת הביאור בזה, שהיא הנותנת: כיון שמתן תורה קיים בכל יום ובכל שנה, באופן נעלה יותר, עד ל"חדשים" ממש לגבי "מתן תורה" שקדם אליו [וכפי שזה מודגש במיוחד בענין של "לך לך" (ההכנה למתן תורה) שצריכה להיות הליכה אמיתית, היינו שלא בערך למצבו הקודם, כדלקמן] - לפיכך צריכה אכן להיות העבודה של

כיון שהענין המוזכר בפרשתנו בדבר

(22) שמו"ר ספכ"ט.

(23) ראה סה"ש תש"נ ח"ב ע' 520 הערה 56.

(24) ראה שבת פח, ב. שמו"ר פכ"ט, ד.

שהש"ר פ"ה, טז (ג).

(25) ומה שהחזיר נשמתו ע"י טל תחי' (שבת

שם) - ראה לקמן ס"ג.

(26) שבת שם.

(27) תניא פל"ו (מו, ב). - ועפ"ז מובן מה

שבשמו"ר ובהש"ר שם מבואר, שחזרה נשמתו

ע"י התורה.

(28) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.

הליכת וכניסת אברהם לארץ ישראל, ונתינתה לו ולזרעו, שב וחזור ובהוספה מדי שנה כאשר קוראים את הפרשה – נשאלת השאלה:

לאחר שהקב"ה (בפרשתנו) מסר כבר בפועל את ארץ ישראל לידי בני – „לזרעך נתתי את הארץ הזאת גו"²⁹, „נתתי" לשון עבר, „כבר נתתי" (והרי היא שלהם)²⁹, „ירושה היא לכם מאבותינו"³⁰, עד שזה נוגע להלכה – „ארץ ישראל מוחזקת היא"³¹ (עוד בטרם כבשוה בני³²), ובפרט לפי המפרשים³² שע"י שאברהם קיים את „קום והתהלך בארץ לארכה ולרחבה"³³ (עבד בה חזקתא³⁴) קנה את ארץ ישראל לזרעו עד עולם³⁵,

ועאכ"כ לאחר שעם ישראל אכן נכנס וכבש כבר בפועל את ארץ ישראל בכיבוש ראשון (כיבוש יהושע) ואחרי כן בכיבוש שני (כיבוש עזרא) –

מהי משמעותו העכשווית לפועל של הסיפור בפרשתנו על יציאתו של אברהם „מארצך" והליכתו „אל הארץ

אשר אראך", ושהקב"ה העניק לו את ארץ ישראל – אלה הם לכאורה מאורעות העבר, שאינם שבים יותר על עצמם?

[קושי' זו מתחזקת עוד יותר בדורות האחרונים של הגלות: בדורות הראשונים של הגלות ניתן ה' להסביר כי הענין של „לך לך מארצך גו" אל הארץ אשר אראך" נוגע לעבודה הרוחנית של „עשה כאן ארץ ישראל"³⁶ (לברר את חוץ לארץ ולהופכה ל„ארץ ישראל"); אבל לאחר ריבוי העבודה של וב„עשה כאן ארץ ישראל" במשך הדורות בגלות – הרי אף שאמנם לא נסתיימה לגמרי העבודה כולה (והראי' שמשיח עדיין לא בא), בכל זאת נמצאים כבר בשלב מתקדם הרבה יותר מהתחלת העבודה דכיבוש חוץ לארץ והפיכתה ל„ארץ ישראל". ועאכ"כ שנמצאים כבר הרבה מעבר לראשיתה של העבודה, מכדי הצורך לצאת מ„ארצך" ורק לאחר מכן ללכת אל (דהיינו להתעסק בעבודה של „עשה כאן ארץ ישראל"!).

ה. וי"ל הביאור בזה:

כאשר נתן הקב"ה את ארץ ישראל לאברהם בברית בין הבתרים („לזרעך נתתי את הארץ הזאת", „כבר נתתי" בפועל), הוא כבר נתן לו בפועל³⁷

(29) ירושלמי חלה פ"ב ה"א (ובפ"מ שם). וראה ב"ר פמ"ד, כב: מאמרו של הקב"ה מעשה שנאמר לזרעך נתתי כו'.

(30) ב"ב ק"ט, ריש ע"ב. ובע"ז (נג, ב. וראה פרש"י שם ד"ה ואשריהם): „ירושה להם מאבותיהם ואין אדם אוסר דבר שאינו שלו".

(31) ב"ב שם, א ואילך.

(32) דעת ר"א בב"ב ק, א (אלא שגם לדעתו רק מקום הילוכו קנה). אה"ח פרשתנו יג, יז. שם טו, יח. פרשת דרכים דרוש ט. ועוד.

(33) פרשתנו יג, יז.

(34) תרגום יונתן עה"פ.

(35) וראה לקו"ש חט"ו ע' 104 (וראה שם ע' 207 הערה 53). ח"כ ע' 308 ואילך. אנציקלופדי' תלמודית ערך ארץ ישראל ע' ר. ושינ'.

(36) אגרות קודש אדמו"ר מהר"י צ"ח א"ע' תפה. וראה בארוכה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 695 ואילך.

(37) לכאורה כן הוא לפי פשטות לשון הברית. ומ"ש בפרש"י שם, יט (מב"ר פמ"ד, כג) „עשר אומות יש כאן ולא נתן להם אלא שבעה גוים והשלשה . . קיני קניזי וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד" – י"ל דהוה בנוגע לנתינתן

השורה, וג' פעמים ק' – באופן של חזקה, שיהי' „מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים"¹⁰³. ויש לפרש: „ים" בגימטריא נ', כנגד גילוי שער הנו"ן, ו„מים" לשון רבים – שמורה על רשות הרבים דארץ (עלמא דפרודא), והם יהיו „מכסים" (לשון רבים) – יהי' בגילוי איך שכל העולם אינו אלא כיסוי הטפל – ל„ים" התורה (שער הנו"ן), „מים" שאין להם סוף¹⁰⁴ – למעלה ממדוה"ג. יד. אחת מההוראות לפועל מהאמור לעיל:

על כל יהודי מוטל החיוב של „לך" בלימוד התורה – „לאפשה לה"¹⁰⁵, לחדש בתורה.

כמה תורה שיהודי כבר למד, תמיד שייך להוסיף בזה, עד באופן של חידוש – שכן התורה הינה בלי גבול, „ארוכה מארץ מידה ורחבה מני ים"¹⁰⁶. ויתר על כן: בהיות התורה חכמתו של הקב"ה, הרי כל ענין בתורה נותן כח „להוליד" עוד ענינים חדשים, עד אין סוף.

בהליכה וחידוש זה עצמו ייתכנו כמה אופנים: הליכה וחידוש שבערך, ובוה גופא – כמה דרגות.

הלימוד מ„לך לך גו' אל הארץ אשר אראך" הוא – שתהי' לא סתם הליכה וחידוש, אלא הליכה אמיתית, שהיא שלא בערך דוקא, שיעזוב לגמרי את

(103) ישע"י יא, ט. רמב"ם בסיום וחזות ספרו.

(104) יבמות קכא, א. רמב"ם הל' גירושין פ"ג חט"ו, ה"כ.

(105) זח"א יב, ב. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. תניא אגה"ק סכ"ו (קמה, א).

(106) איוב יא, ט.

מצבו ורגילותו, אפילו רגילות דקדושה, כולל החידושים שחידש קודם, וכן – את מהלך המחשבה כפי שחשב קודם וכיו"ב, עד שמגיע „אל הארץ אשר אראך", הוא מגלה „אותך בעצמך", „במהותך ועצמותך" – את כל היכולת שלו, גם של כוחותיו הנעלמים, ועד"ו בכוחות עצמם – לא רק גילוי ז' המדות והמוחין השייכים למדות, אלא גם מוחין בעצם, שדוקא בזה מתבטא החידוש ד„לך לך גו' אראך":

עבודת האדם ע"ד הרגיל היא על ידי ניצול כוחותיו הגלויים. בכך אין שום חידוש – שהרי אלו הם הכוחות שיש לו והוא יודע על קיומם, וממילא מובן ופשוט שעליו לנצל אותם במילואם. עד"ו הכוחות הנעלמים, אך בהעלם השייך וקרוב אל הגילוי – אין זה כל כך חידוש; החידוש האמיתי הוא – כאשר הוא מגלה בתוכו („אותך בעצמך") כוחות נעלמים, שאף אחד (כולל – הוא עצמו) לא ידע ולא שיער שיש לו כאלו כוחות, ועד שהדבר הוא פלא מנין לו דברים שכאלו – וכאשר הוא מנצל כוחות אלו לחדש בתורה, זהו ה„לך לך גו' אל הארץ אשר אראך" האמיתי.

וכשם שזה צריך להיות בנוגע ללימוד התורה שלו עצמו, כך צריך להיות גם בנוגע לעבודה של „העמידו תלמידים הרבה"¹⁰⁷, כולל – להקהיל קהילות בשבת ללמוד בהם תורה¹⁰⁸ –

(107) אבות פ"א מ"א.

(108) שו"ע אדה"ז או"ח סר"צ ס"ג. מיל"ש ר"פ ויקהל. וראה תו"ש עה"פ (אות ה).

לשלימות התורה והמצוות, "תורה חדשה מאתי תצא" [נוסף למה שהדבר נוגע ל"מתן תורה" בכל יום באופן חדש (נותן התורה לשון הווה), שזה יהי' גם אחרי הגאולה, ואם כן יהי' נוגע גם אז העבודה ד"לך לך גו'"]⁹¹.

יג. הביאור בזה – מתאים גם לפי פנימיות העניינים⁹²:

משמעות⁹³ הפנימית של כיבוש שבע הארצות – העבודה דבירור שבע המדות, וג' הארצות קיני קניזי וקדמוני – העבודה עם ג' המוחין (חכמה בינה דעת).

בזמן הזה ניתנו לישראל רק שבע הארצות, משום שעתה (עיקר) העבודה היא בבירור המדות; והעבודה דג' המוחין עתה היא בעיקר כדי לפעול על המדות. אבל לעתיד לבוא, כאשר כל ענין בעבודת ה' יהי' בשלימותו הכי מלאה, תהי' העבודה דג' המוחין גם (ובעיקר) עבודה בפני עצמה – להתאחד עם אלקות על ידי היחוד המלא (יחוד נפלא⁹⁴) של שכלו עם התורה (חכמתו יתברך, שהוא וחכמתו אחד⁹⁵), שעל ידי זה (שאורייתא וקוב"ה כולא חד⁹⁶) נתגלה שישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד⁹⁷.

מזה מובן ששלימות העבודה (גם של

ז' המדות) היא דוקא כאשר ישנם כל עשר הכוחות (ג' מוחין וז' מדות, גם כפי שהם כשלעצמם) ובלשון הכתוב⁹⁸ – "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וז' מדות) ובכל נפשך (כל עשר הכוחות) ובכל מאדך" – עבודה למעלה ממדידה והגבלה⁹⁹ (ע"ד "לך לך"), גם של עשר כוחות האדם¹⁰⁰, ועד כפי שזה קשור עם ה"מאד האמיתי"¹⁰¹.

וההכנה והנתינת כח לזה וההתחלה בזה היא מהציווי בפרשתנו "לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך" ונתינת ארץ ישראל, כל עשר הארצות – שזה כולל את שלימות העבודה, וגם את השלימות של (מתן) התורה – שנוסף לגילוי המוחין שבתורה שבערך למדות (הגילוי של מ"ט שערי בינה שניתנו בעולם בזמן הזה¹⁰²), כפי שזה הי' במתן תורה (בפעם הראשונה), יהי' גם הגילוי של ג' המוחין בעצם (גילוי שער הנו"ן¹⁰³), ועד – כפי שהוא נעלה שלא בערך ממ"ט השערים¹⁰⁴), ב"תורה חדשה מאתי תצא", בגאולה האמיתית והשלימה.

וביחד עם הגילוי הנעלה ביותר (מוחין בעצם), יומשך הדבר גם בכל העולם כולו, ועד – גם בארץ הלזו התחתונה (כמרומו באות ק' ד"קניזי קניזי וקדמוני", היורדת למטה מן

(באותה ברית) את כל עשר הארצות¹⁰⁵ – לא רק את שבע הארצות – "ואת החתי וגו'", אלא גם את ג' הארצות – "את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני". רק שבגלוי ובפועל "לא נתן להם אלא שבעה גוים והשלשה כו' עתידים להיות ירושה לעתיד¹⁰⁶" – "בימי המלך המשיח¹⁰⁷". אבל הקב"ה נתן הכל מיד בבת אחת (אלא שבקיום הענין בפועל ישנם שלבים. ע"ד שבנוגע לכיבוש ז' ארצות, לא הי' זה מיד בזמן אברהם, אלא לאחר זמן, ולא בבת אחת אלא בכמה שלבים וכו').

[אפילו אם נלמד שבנוגע לג' הארצות, היתה זו רק הבטחה (על העתיד), ובשעת מעשה "לא נתן להם אלא שבעה גוים והשלשה כו' עתידים להיות ירושה לעתיד" – הרי מובן שירושלם ג' הארצות נוגעת לשלימות הכיבוש של כל ארץ ישראל (גם של ז' הארצות); אז תתוסף שלימות גם בז' הארצות (ובפרט שהם רובא דמינכר¹⁰⁸ מתוך העשר)].

מכל זה מובן, שמכיון שבזמן הזה – ואפילו בזמן יהושע ובזמן בית ראשון ובזמן עזרא – החזיקו (לכל היותר) רק בשבעה ארצות ולא בג' הארצות (קניזי קניזי וקדמוני), [כפי שהדבר נוגע להלכה בדין ערי מקלט – כפס"ד

שתיעשנה ארץ ישראל (וקדושתה), לא רק שינוי הבעלות אלא גם שינוי האיות. וראה הנסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 53 הע' 59. (38) פרשתנו טו, יח"כא. (39) פרש"י שם, יט. (40) ל' הרמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ח ה"ד. (41) משא"כ ששה כההלכה בזה (ברכות מח, א. רמב"ם הלכות ברכות פ"ה ה"ח. טושו"ע ודאדה"ז או"ח סקצ"ז ס"ב).

הרמב"ם¹⁰⁹, "שש ערים היו, שלש הבדיל משה רבנו בעבר הירדן, ושלש הבדיל יהושע בארץ כנען", ו"בימי מלך המשיח מוסיפין שלש אחרות על אלו השש". היכן מוסיפין אותן בערי הקיני קניזי וקדמוני¹¹⁰] – ממילא חסר בשלימות הקנין של ארץ ישראל (גם של ז' הארצות)¹¹¹.

כשם שהדבר נוגע לארץ ישראל עצמה, כן הוא גם בנוגע ליהודים שבארץ ישראל; אפילו לאחר כיבוש הארץ, עדיין לא הי' בכל הזמנים מצב של "כל יושבי עלי" (מציאות אשר בה תלוי קיום דיני היובל)¹¹². יתירה מכך: אפילו ב"כל יושבי עלי" גופא – קיימות מספר דרגות¹¹³. מובן בפשטות, שאע"פ שלהלכה (בדיני יובל) הרי שכל יושבי עלי פירושו כל בני שבאותו הדור [כפי שהי' בזמן יהושע וכו', ורוב זמן הבית הראשון], אבל לעתיד לבוא, כאשר יהי' "כל יושבי עלי" – בנוסף

(42) הל' רוצח שם ה"ב.

(43) ולהעיר שענין הקנין מרומז דוקא בתיבות "קניזי קניזי וקדמוני", שכולן מתחילות באות קו"ף – ר"ת קנין (ובכולן ישנן ג' אותיות הראשונות של "קנין"). וראה לקמן סי"ג.

(44) ערכין לב, סע"ב. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פ"ה ה"ח.

(45) ולהעיר מדעת ר"ת (תורה בומן – גיטין לו, א ואילך) דבבית שני נהג יובל, דאע"ג שלא עלו כולם חשיב כל יושבי, כיון דהי' שם מכל שבט ושבת. וגם לדעת רוב הראשונים (כפשטות כוונת הגמ' בערכין שם, דבב"ש "מנו יובלות לקדש שמיטין"), הגדר ד"כל יושבי עלי" הוא גם כאשר ישנו רק רובו של כל שבט ושבת בא"י (ולא כולו), דאלתה"כ, נמצא שאם היו הולכים כמה מבני למדה"י בזמן שהיו שם כל יושבי עלי – הי' מתבטל אז כל הענין ד"כל יושבי עלי" (ראה רמב"ן, רשב"א, ריטב"א ועוד לגיטין שם).

(91) וראה אגה"ק סו"ס כו.

(92) כתבא להלן, ראה בארוכה ד"ה אל תצר את מואב במאמרי אדמו"ר האמצעי דברים בתחלתו.

(93) ראה תניא פ"ה.

(94) שם פ"ב פ"ד.

(95) שם פ"ד ורפכ"ג בשם הוזהר. וראה חז"א

כד, א. ח"ב ס, א. ועוד.

(96) ראה חז"א ע"ג, א.

(97) ואתחנן ו, ה.

(98) ראה תו"א מקץ לט, ג. ובכ"מ.

(99) בצירוף אדם שהוא למטה מצירוף מאד

(ראה המשך וככה תרל"ז פ"כ).

(100) ראה ר"ה כא, ב. וש"נ. וראה פתיחת

הרמב"ן לפירושו עה"ת.

(101) ראה אוה"ת נ"ך ע' תצו"ו וש"נ.

(102) ראה לקו"ת במדבר יב, ב.

לעשרת השבטים (שגלו לפני מנהר סמבטיון⁴⁶), גם כל בני מכל הדורות, וכן תהי' אז שלימות ב"עלי" (כל עשר הארצות) – אזי תהי' יותר שלימות ב"כל יושבי עלי", "כל ממש."

ו. לפי זה מובן כיצד הענין שבפרשתנו – "לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך", וכן ענין קנין הארץ (ע"י ההליכה "לארכה ולרחבה") – נוגע לפועל גם בזמן הזה, מכיון שכל זמן שאין עדיין בפועל את ג' הארצות קיני קניזי וקדמוני (ובכלל זה תכלית השלימות של "כל יושבי עלי", כל בני מכל הדורות), בגאולה האמיתית והשלימה – עדיין אוחזים בעיצומו של קנין הארץ (כיון שאז גם קנין ד' הארצות עדיין אינו בתכלית השלימות), ועדיין נדרש שיהי' "לך לך מארצך וגו'", שבנ"י מכל המקומות (ושל כל הדורות) ילכו מחוץ לארץ "אל הארץ אשר אראך", ויקנו את ארץ ישראל בשלימותה – כל עשר הארצות.

ומכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא"⁴⁷ (אחכה שיבוא בכל יום) – לפיכך השתוקקו בני"י בכל הדורות שיקוים כבר "לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך", ולקנינו של כל עשר הארצות.

ולהוסיף, שענין זה נוגע באופן מיוחד בדורנו זה ובזמננו זה – כמדובר כמ"פ שכבר "כלו כל הקציץ"⁴⁸, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הודיע שכבר עשו תשובה, וגם את הכפתורים כבר ציחצחו, ולפי כל הסימנים הרי שדורנו

הוא הדור האחרון לגלות ובמילא הדור הראשון לגאולה. עפ"ז מובן שזהו ענין שהזמן גרמא – לערוך כבר את ההכנות בפועל ל"לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך", תיכף ומיד ממש, ויקנו את ארץ ישראל בשלימותה – כל עשר הארצות – שהן נחלת עולם של בני"י, ירושה לנו מאבותינו מאז ברית בין הבתרים; והחידוש כעת יהי' – שיקבלו את ג' הארצות בדרכי נועם ובדרכי שלום, כיון שבאותו הזמן (בימות המשיח) לא יהי' שם כו' מלחמה כו"⁴⁹, אלא אומות העולם ימסרו אותן לבני"י ברצונם הטוב.

ז. עד"ז יש לומר גם בביאור הענין של "לך לך" כהכנה והתחלה למתן תורה – מכיון שהשלימות של מתן תורה תהי' בגאולה האמיתית והשלימה⁵⁰ (כאשר תהי' שלימות ארץ ישראל, כל עשר הארצות, כדלקמן), שאז יהי' הגילוי של "תורה חדשה מאתי תצא"⁵¹ – הרי שלפי ערך השלימות של "מתן תורה" דלעתיד לבוא (שהרי "תורה שאדם לומד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח"⁵², ועאכו"כ לגבי התורה חדשה מאתי תצא), אוחזים עדיין בהכנה לזה, הכנה של "לך לך".

זאת אומרת, ההכנה של "לך לך" נוגעת לא רק לענין "מתן תורה" אשר ישנו בכל יום בדרגה נעלית יותר מיום הקודמו, כנ"ל, אלא גם – ובעיקר – היא נוגעת כהכנה לקבלת התורה חדשה לעת"ל, שזהו שלא בערך לגמרי לכל העליות במתן תורה שהיו קודם לכן.

(49) רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ה.

(50) ראה תניא פל"ו (מו, א).

(51) קה"ר פ"א, ח. ועד"ז שם רפ"ב.

יב. עפ"ז יובן גם הביאור בלימוד לפועל מפרשת "לך לך" המהוה הכנה למתן תורה:

מכיון שהעבודה צריכה להיות תמיד באופן של הליכה, ועד הליכה שלא בערך [כפי שמודגש גם בענין של "לך לך" עצמו], כולל גם – בענין של "מתן תורה", מובן אם כן שתמיד יש צורך ב"לך לך" כהקדמה והכנה לגילוי דמתן תורה.

ועאכו"כ כשמדובר על הגילוי הנעלה ושלא בערך של הגאולה האמיתית והשלימה – הרי מכיון ש"לך לך וגו'" וקנין ארץ ישראל זו ההכנה וההתחלה דמתן תורה, ובוה תלו' השלימות דמתן תורה (חיבור עליונים ותחתונים) – הרי מובן, שכל זמן שחסר בשלימות קנין הארץ (וכפי שזה בזמן הזה, כאשר אין לנו את כל עשר הארצות), חסר גם בשלימותה של פעולת מתן תורה (שלימות קיום התומ"צ); דוקא על ידי שתהי' השלימות ד"לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך" וקנין ארץ ישראל בשלימותה (כל עשר הארצות), אז תהי' השלימות דקיום התורה ומצוות, "כמצות רצונך"⁵³, וכפי שזה יהי' בגאולה האמיתית והשלימה.

ולכן: כל זמן שנמצאים עדיין לפני הגאולה – הרי נוגע בפועל ממש הציווי ד"לך לך מארצך וגו' אל הארץ אשר אראך" והקנין בארץ ישראל השלימה (כל עשר הארצות), גם כהכנה

בין הבתרים – "לזרעך נתתי את הארץ הזאת וגו'":

נתינת ארץ ישראל לאברהם אבינו היא כדי שאברהם וזרעו אחריו יהפכו ויכשירו את הארץ הגשמית ויעשו ממנה "ארץ ישראל", דירה לו יתברך בתחתונים.

ככיבוש והעבודה של בני"י בארץ ישראל באה לידי ביטוי העבודה השלימה של חיבור עליונים ותחתונים (ענינו של מתן תורה), שמבררים ומעלים את הארץ הלזו התחתונה, גשמיות וחומריות העולם, ועושים מזה דירה לה'. ולכן שלימות קיום המצוות שניתנו במתן תורה היא דוקא בארץ ישראל.

ועפ"ז מובן, שנתינת ארץ ישראל בפרשתנו "לזרעך לעולם" – נותנת כח לשלימות קיום המצוות המעשיות לאחרית מתן תורה, שהם יפעלו את בירור וזיכוך הדברים הגשמיים.

שזוהי השייכות של "לך לך וגו' אל הארץ אשר אראך" (ושלימותה – במצות מילה) לבין הליכת אברהם בארץ ישראל ונתינת ארץ ישראל לאברהם – שניהם מהווים המשך אחד וענין אחד: נתינת הכח והתחלת חיבור העליונים והתחתונים שנפעלה במתן תורה. [ויש לומר, שע"ד שמצות מילה מבטאת את השלימות של דירה בתחתונים בגוף האדם, עד"ז י"ל שארץ ישראל מבטאת את השלימות של דירה בתחתונים בחלקו בעולם⁵⁴].

(89) עפ"ז יומתק זה שבזכות המילה "נכרת לו

ברית על נתינת הארץ" (טור יו"ד סי' רס. וראה

ב"י ובי"ח שם. וראה ב"ר פמ"ו, ט. פרש"י

פרשתנו יו, ב).

(90) לשון תפלת מוסף. וראה תו"א ויחי מו, ד ואילך. תו"ח שם צה, א ואילך. אוה"ח שם (כרך ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וכנה תרל"ז פ"ז ואילך. ועוד.

(של אברהם אבינו), שקדושת המצוה (גם לפני מתן תורה) נשארה באבר (ובדבר הגשמי גם אחרי קיום המצוה [לא כמו שאר המצוות שקיימו האבות, ש"ריחות היו"⁸³]. ולכן אמר אברהם "שים נא ידך תחת ירכי"⁸⁴, כדי שתהי' זו שבועה בנקיטת חפץ⁸⁵, כי לפני מתן תורה לא היתה שום מצוה אחרת שנשארה בה הקדושה גם אחרי קיום המצוה⁸⁶].

ומכיון שמצות מילה היתה בדוגמת המצוות שאחרי מתן תורה, לפיכך היא המקשרת את כל שאר המצוות של האבות עם המצוות שאחרי מתן תורה, שה"מעשה אבות" יהיו "סימן לבנים".

אחד הטעמים מדוע בחר הקב"ה דוקא במצות מילה, שהיא תהי' נתינת הכח לקיום המצוות לאחר מתן תורה (בהיותה דוגמתם) - כי במצוה זו יש חידוש לגבי שאר המצוות, שעל ידי קיום מצוה זו נקבע בגלוי בגוף הגשמי והחומרי של יהודי אות וברית עם הקב"ה - "בריתי בבשרכם לברית עולם"⁸⁷.

יתר על כן: אחד הטעמים למצוה זו⁸⁷ - כדי להחליש את החומרות של אבר זה, שלכן נדרשת זהירות מיוחדת. ולמרות זאת ישנו החידוש בזה, שלא זו בלבד שמצוה זו מתבטאת ב"סור מרע",

(83) שה"ר פ"א, ג.

(84) חיי שרה כד, ב.

(85) פרש"י עה"פ.

(86) אלא שעצ"ע, דלכאורה מסתבר לומר, שגם בקרבנות (וכן בהזבחות) שלפני מ"ת ישנו הגדר דחפצא דקדושה (וראה סה"ש תנש"א ח"ב ע' 587 הערה 50. ע' 604 הערה 59).

(87) ראה מו"נ ח"ג פמ"ט.

ויש לומר, שמכיון שהקדושה והנצחיות של מצות השם נמשכת אפילו בדבר גשמי וחומרי - זה מביא עוד יותר לידי ביטוי את הכח הנצחי של אלקות, שהוא נמשך וחודר אפילו במקום זה. ולכן זה נותן את הכח (בכל המצוות של האבות, שהיו "מעשה אבות סימן לבנים") לקיום כל המצוות אחרי מתן תורה שעל ידם תיקבע בגלוי ובפנימיות הקדושה בדברים הגשמיים.

ולפיכך דוקא על ידי קיום מצות מילה שינה הקב"ה את שמו של אברהם, שבמקום "אברם" ייקרא "אברהם", כי אב המון גוים נתתיך - שכן מצות מילה נותנת את הכח לברר גם את כל אומות העולם, גם בגשמיותם וחומריותם, עד בתחתון שאין תחתון למטה הימנו, שגם שם יאיר גילוי אלקות, כח הפועל בנפעל, ועד - השלימות בזה כאשר "והיתה לה' המלוכה"⁸⁸ בגאולה האמיתית והשלימה.

יא. עפ"ז אפשר גם להבין את השייכות בין חיבור עליונים ותחתונים במתן תורה (וההכנה לזה ב"לך לך" ומצות מילה) להמשך הענין, שלאחרי "לך לך גו' אל הארץ אשר אראך", הבטיח הקב"ה ונתן את ארץ ישראל לאברהם וזרעו "עד עולם", עד בברית

(88) עובדי"א, כא.

ח. שייכותו של קנין עשר הארצות עם מתן תורה (וההכנה לזה ע"י "לך לך" תובן בהקדים הביאור בכך ש"לך לך מארצך גו'", זוהי תחילתה של עבודת ההכנה למתן תורה⁵²:

יתודיותו של מתן תורה היא בכך שפעל את חיבורם של העליונים והתחתונים (ביטול הגזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים⁵³), שדרגות האלקות שהן לגמרי למעלה מן העולם יומשכו ב"תחתונים", ונבראים תחתונים יהא באפשרותם להתאחד עם ה"עליונים", שע"י קיום המצוות בדברים גשמיים יהפך החפץ הגשמי ויהי' חפצא של קדושה⁵⁴, עד אשר תתהוו דירה לו יתברך בתחתונים⁵⁵, דירה "לו" - לעצמותו ית'⁵⁶.

ענין זה החל עם ציווי ופעולת אברהם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך"⁵⁷, ובמיוחד - ע"י קיום מצות מילה⁵⁸ (כדלקמן ס"י):

(52) בהבא לקמן, ראה הדרושים שבהערה 11.

(53) תנחומא ורא טו. שמו"ר פ"ב, ג.

(54) ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 887 ואילך.

חט"ז ע' 212 ואילך. וש"נ.

(55) ראה תנחומא נשא טז. שם בחוקות ג.

במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.

(56) המשך תרס"ו ס"ע ג. ובכ"מ - נסמנו

בסה"מ מלוקט ח"ב ע' רמא הערה 32.

(57) ראה לקו"ת לג' פרשיות עז, איב (וראה

גם אוה"ת פרשתנו (כרך ד) תרפד, ב. תרפז, ב),

ש"וואמר ה' אל אברם לך לך גו' הוא כענין

ביטול הגזירה דמ"ת. וראה בארוכה תו"ח פרשתנו

ד"ה ויאמר גו' לך ספכ"ה ואילך.

(58) ראה תו"ח שם פ, ג ואילך; אוה"ת שם

(כרך ו) תתרעב, ב ואילך - ש"לך לך גו' הוא

(התחלת) הציווי על ענין המילה, "נצטוה עתה על

גם⁵⁹ קודם "לך לך מארצך גו'" (כאשר הי' אברהם בן ע"ה שנים) עבד אברהם את עבודתו בארצו ומולדתו ובית אביו, ובאופן נעלה - הוא הכיר את בוראו⁶⁰, עבד את השם ופירסם אלקות בעולם, ומתוך מסירת נפש (כפי שגם בא לידי ביטוי בנסיון של כבשן האש באור כשדים⁶¹), וכפי שהרמב"ם מאריך⁶² (בענין גודל מעלתו ועבודתו של אברהם עוד קודם הציווי "לך לך"), "כיון שנגמל איתן זה התחיל לשוטט בדעתו כו' עד שהשיג דרך האמת כו' והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוהא אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד כו'". ולהוסיף בדיוק הלשון "איתן" מלשון חווק ותוקף⁶³, שאברהם ניצב בכל התוקף כנגד עולם שלם (אברהם העברי - כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד⁶⁴) וכלל לא נתפעל מהם (אע"פ שאז הי' עדיין "אברם", ולא "אברהם" - "אב המון גוים"⁶⁵, כדלקמן),

עד אשר אברהם פעל על מקומו, אף שהי' "חרן", מלשון "חרון אף של

העתידי", שענינו הוא - היציאה מההעלם אל

הגילוי, עיי"ש. וראה תו"א פרשתנו יא, ב.

(59) בהבא להלן, ראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 47

ואילך. ס' השיחות תשמ"ט ח"א ע' 40 ואילך.

וראה גם מאמרי אדה"ו פרשיות ח"א ע' פ ואילך.

(60) לכל הדיעות - נסמנו בסה"ש שם הערה

22 (וראה לקו"ש ח"כ ע' 14 ואילך).

(61) פסחים קיח, א. ב"ר פל"ח, יג. הובא

בפרש"י נח יא, כח. וראה רמב"ם שבהערה הבאה.

(62) הל' ע"ז פ"א ה"ג.

(63) לקו"ת פ' ראה יח, א. ובכ"מ.

(64) ב"ר פרשתנו פמ"ב, ח.

(65) פרשתנו יז, ה.

מקום⁶⁶, הפכו ושינהו (ע"י, הנפש אשר עשו בחרן⁶⁷), עד אשר נקרא המקום על שמו (וכפי שנקרא בתורה אמת) - „ארצך“ ו„מולדתך“ ו„בית אביך“, ע"י פעולתו על „אביו“ ו„בית אביו“ (כמ"ש⁶⁸ „ואתה תבוא אל אבותיך בשלום“, „למדך שעשה תרח תשובה“⁶⁹).

למרות כל זאת, רואים אנו, שבכל הנוגע לעבודתו של אברהם עד לפרשת לך לך, לא מסופר כלל בתורה (שבכתב), ואפילו מה שכבר כן מסופר (בס"פ נח) הוא בקיצור נמרץ (לידתו ופרטים אחדים נוספים)⁷⁰, הסיבה לכך - כמבאר בכ"מ⁷¹ - עד אז היתה עבודתו באופן כזה שהוא והעולם סביבו היו שתי מציאויות נפרדות (עליונים ותחתונים, רוחניות וגשמיות - בנפרד), ועבודתו נעשתה באחד משני האופנים: או ע"י התנשאות מעל העולם (אברהם, אברהם - שכל הנעלם מכל רעיון⁷²), או - באותם הענינים שכן פעל בעולם - ה"י זה באופן שהתחתונים נשארו בדרגתם (ללא קשר עם העליונים);

ע"י שאברהם קיים את ציווי ה' „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל

(66) פרש"י ס"פ נח.

(67) פרשתנו יב, ה.

(68) שם טו, טו.

(69) פרש"י עה"פ. וראה ב"ר פל"ח, יב.

(70) ולהעיר מספר השיחות תש"ב ע' 30 (הועתק בקיצור ב„היום יום“ ג חשוון): די אמת פריילעכע וואָך איז . . פרשת לך לך וואָס אלע טעג פון דער וואָך לעבט מען מיט אברהם אבינו כו' (נחבאר בלקו"ש חט"ו ע' 83 ואילך).

(71) תו"א ריש פרשתנו (יא, א ואילך). תו"ח שם (פ, א). אוה"ת שם תרעב, א ואילך.

הארץ אשר אראך - הוא השתחרר ויצא מכל המדידות וההגבלות ורגילותו בעבודתו עד אז, כולל גם של העבודה לפעול בתוך העולם (שיהי' „ארצך גוי“), ואפילו מתוך המדידות וההגבלות של קדושה - הוא ביטל גם את המדידה וההגבלה - את המחיצה והגזירה - בין העליונים והתחתונים, והחל החיבור של עליון ותחתון⁷², ע"י עשותו את ציווי הקב"ה, בצאתו „מארצך וממולדתך ומבית אביך“, ובהליכתו „אל הארץ אשר אראך“ - „אראה ואגלה אותך בעצמך“⁷³ („במהותך ועצמותך“⁷⁴) - נתגלה בארץ (תחתונים), אמיתית מציאותו ומהותו ועצמותו (עליונים).

ט. וזהו החידוש ד„לך לך מארצך גוי“ אל הארץ אשר אראך - שאברהם לא הסתפק בעבודתו במשך שבעים שנה וחמש שנה הקודמות, למרות שהיתה זאת עבודה נעלית ביותר - אלא יצא לפי ציווי ה' ממקומו ומרגילותו כו', ויצא לדרך. ואז נתחדשה העבודה באופן של הליכה („לך“), שהליכה אמיתית פירושה - הליכה שלא בערך, שעוזב לגמרי את מעמדו ומצבו הקודם (אפילו דקדושה), והולך בהליכה שלמעלה ממדידה והגבלה, ובוה גופא - ה' אצלו המשך של הליכות ונסיעות דרגא אחר דרגא, „ויסע אברהם הלך ונסוע גוי“⁷⁴.

ובשני הכיוונים⁷⁵ - הן מלמטה

(72) תו"א שם יא, ב.

(73) תו"ח שם פא, רע"א. ובאוה"ת שם תרעג, א: בעצמך ובמהותך.

(74) פרשתנו יב, ט.

(75) ראה תו"ח שם פט, ב ואילך. אוה"ת שם תרעט, ב. וראה ד"ה לך לך תשל"ח (לקו"ש ח"כ ע' 295 ואילך. סה"מ מלוקט ח"א ע' רפ"א). וש"נ.

למעלה, שמארץ חרן הוא עלה „אל הארץ אשר אראך“, ארץ ישראל, ו„אראך“ בפירושו „אותך בעצמך“ (כנ"ל); והן מלמעלה למטה - שהוא התחיל לעשות את העבודה של חיבור עליונים ותחתונים, להמשיך אלקות בעוה"ז הגשמי והחומרי, תחתון שאין תחתון למטה ממנו, באופן נעלה יותר (שלא בערך) ממה שהי' לפני כן. וכפי שמודגש גם לאחר מכן (לאחרי קיום מצות מילה) בשינוי השם מ„אברהם“ ל„אברהם“, „כי אב המון גוים נתתיך“⁶⁵: לפני כן הוא הי' „אברהם“, „שלא הי' אב אלא לארם“, ו„עכשיו אב לכל העולם“⁶⁶. היינו שנהייתה אצלו „הליכה“ בעבודתו בעולם, בכך שהוא פועל את הברור (לא רק של מקומו, ארם), אלא של „כל העולם“, ובאופן שהוא נהי' „אב המון גוים“, בעה"ב עליהם (אע"פ שהוא אינו אלא אחד ואילו הם „המון“) - עוד יותר מהתוקף של „איתן“ (בהיותו „אברהם“, כנ"ל).

והא בהא תליא: מכיון שהיתה אצלו הליכה שלא בערך בפעולת הברור למטה מטה יותר („כל העולם“), לפיכך הביא הדבר הליכה למעלה מעלה יותר - „אראך“, „אגלה אותך בעצמך“. וכן לאידך: דוקא בכח ההליכה למעלה מעלה יותר, יכולים לברר גם את התחתון תחתון ביותר. ועד שהתחתונים והעליונים מתאחדים - כפי שזה נעשה בשלימות במתן תורה (שפרשת לך לך היא ההכנה לכך).

והא בהא תליא: מכיון שהיתה אצלו הליכה שלא בערך בפעולת הברור למטה מטה יותר („כל העולם“), לפיכך הביא הדבר הליכה למעלה מעלה יותר - „אראך“, „אגלה אותך בעצמך“. וכן לאידך: דוקא בכח ההליכה למעלה מעלה יותר, יכולים לברר גם את התחתון תחתון ביותר. ועד שהתחתונים והעליונים מתאחדים - כפי שזה נעשה בשלימות במתן תורה (שפרשת לך לך היא ההכנה לכך).

ויש לומר, שזהו גם הביאור במה שפרשת לך לך היא הפרשה השלישית

(76) פרש"י עה"פ.

בתורה (שלישית ב„אוריאן תליתאי“ עצמה) - שכן התוכן של „לך לך“ הוא ההכנה וההתחלה של מתן תורה, הקשורה עם הקו השלישי (האמצעי) המחבר „עליונים“ ו„תחתונים“: תוכנה של פרשת בראשית - הפרשה הראשונה (וכמרומו בשמה „בראשית“) - הוא⁷⁷ אודות בריאת העולם שנברא על ידי הקב"ה - „עליונים“; תוכנה של פרשת נח - הפרשה השני' (וכמרומו בהתחלתה - „נח נח“ ב' פעמים) קשור עם זיכור המטה⁷⁸ (על ידי עבודתו של נח איש צדיק, ובפרט על ידי המבול⁷⁹) - „תחתונים“; ופרשת לך לך - הפרשה השלישית - ענינה הוא חיבור עליונים ותחתונים (כהכנה והתחלה דמ"ת)⁸⁰.

י. ענין זה, חיבור העליונים והתחתונים ב„לך לך“ (כהכנה למתן תורה), בא לידי ביטוי בגלוי ובפשטות בקיום מצות מילה של אברהם אבינו,

כמדובר פעמים רבות⁸¹ שהכח שיש לישראל לקיום המצוות לאחרית מתן תורה, שזה יחדור ויקבע את הקדושה בדברים הגשמיים בהם מקיימים את המצוות, הוא מהמצוות שקיימו האבות לפני מתן תורה (מעשה אבות סימן לבנים⁸²), ובמיוחד על ידי מצות מילה

(77) שבת פח, א.

(78) ראה בארוכה לקו"ש חט"ו ע' 51 ואילך.

(79) ש"ב בכדי לטהר את הארץ (תו"א נח ח, ד. ובכ"מ).

(80) ראה בהנ"ל גם לקו"ש חט"ו ס"ע 83 ואילך.

(81) לקו"ש ח"א ע' 41. ח"ג ע' 757 ואילך.

(82) ח"ה ע' 79 ואילך. שם ע' 88 ואילך.

(82) ראה תנחומא פרשתנו ט. ב"ר שם פ"מ,

ו. רמב"ן שם יב, ו. לקו"ש חט"ו ע' 76. וש"נ.